

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการศึกษาพันธุ์ไก่พื้นเมืองบนพื้นที่สูง A Study of Native Chickens on Highland Areas

แผนงานวิจัย : แผนงานวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลิตผลเกษตร

โดย

สุชีพ ไชยมณี และคณะ

สนับสนุนทุนวิจัยโดย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

รายงานฉบับสมบูรณ์

(Final report)

โครงการศึกษาพันธุ์ไก่พื้นเมืองบนพื้นที่สูง

A Study of Native Chickens on Highland Areas.

แผนงานวิจัย : แผนงานวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลิตผลเกษตร

คณะผู้วิจัย

สุชีพ ไชยมณี

นริศรา เกิดสุข

รักธิณา บัวนภียาพันธุ์

สังกัด

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

กันยายน 2561

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่สนับสนุนทุนในการวิจัย และขอขอบคุณเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่โครงการขยายผลแบบโครงการหลวงที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง รวมถึงหัวหน้าและเจ้าหน้าที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย

คณะผู้วิจัย
กันยายน 2561

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญเรื่อง	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทคัดย่อ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการวิจัย	7
สถานที่ดำเนินการวิจัย	8
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการทดลอง	9
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	21
เอกสารอ้างอิง	22
ภาคผนวก	24

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	พื้นที่ดำเนินการศึกษาลักษณะไ้พื้นเมือง จากชุมชนบนพื้นที่สูงชนเผ่า ต่างๆ	9
2	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายแม่ฮ่องสอน (บ้านดง)	11
3	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายลี้ ลำพูน	12
4	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายห้วยน้ำกั้น เชียงราย	13
5	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายจอมทอง	14
6	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายหาดส้มปอย สะเมิง	15
7	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายปางแดงใน เชียงดาว	16
8	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายอินทนนท์	17
9	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายยั้งเมิน สะเมิง	18
10	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายแม่ฮ่องสอน (ห้วยห้อม)	19
11	ข้อมูลลักษณะไ้พื้นเมืองสายบ้านแม่สาบ อ.สะเมิง	20

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โกเพศผู้พันเมืองสายแม่ฮ่องสอน	11
2	โกเพศเมียพันเมืองสายแม่ฮ่องสอน	11
3	โกเพศผู้พันเมืองสายลี ลำพูน	12
4	โกเพศเมียพันเมืองสายลี ลำพูน	12
5	โกเพศผู้พันเมืองห้วยน้ำกั้น เชียงราย	13
6	โกเพศเมียพันเมืองห้วยน้ำกั้น เชียงราย	13
7	โกเพศผู้พันเมืองสายจอมทอง	14
8	โกเพศเมียพันเมืองสายจอมทอง	14
9	โกเพศผู้พันเมืองสายหาดส้มป่อย	15
10	โกเพศเมียพันเมืองสายหาดส้มป่อย	15
11	โกเพศผู้พันเมืองสายปางแดงใน เชียงดาว	16
12	โกเพศเมียพันเมืองสายปางแดงใน เชียงดาว	16
13	โกเพศผู้พันเมืองสายอินทนนท์	17
14	โกเพศเมียพันเมืองสายอินทนนท์	17
15	โกเพศผู้พันเมืองสายยังเมิน สะเมิง	18
16	โกเพศเมียพันเมืองสายยังเมิน สะเมิง	18
17	โกเพศผู้พันเมืองสายสายห้วยห้อม	19
18	โกเพศเมียพันเมืองสายสายห้วยห้อม	19
19	โกเพศผู้พันเมืองสายสายแม่สาบ	20
20	โกเพศเมียพันเมืองสายสายแม่สาบ	20

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการรับประทานเนื้อไก่เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้นิยมรับประทานอาหารสุขภาพ ซึ่งไก่พื้นเมืองเป็นหนึ่งในตัวเลือกของผู้บริโภคเนื่องจากเนื้อไก่มีไขมันน้อย เนื้อแน่น รสชาติอร่อย และวิธีการเลี้ยงแบบธรรมชาติปราศจากสารเคมี แต่เนื่องจากไก่พื้นเมืองมีหลากหลายสายพันธุ์ตามท้องถิ่นที่เลี้ยง มีอัตราการเจริญเติบโตแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ในการเลี้ยง และมีการสูญหายของลักษณะประจำสายพันธุ์ตามสภาพกาลเวลา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมืองบนพื้นที่สูงที่เกษตรกรสามารถใช้บริโภค จำหน่ายและใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่อ รวมถึงมีศักยภาพในการส่งเสริมเป็นอาชีพแก่เกษตรกรบนพื้นที่สูง โดยวิธีการศึกษาทำการสำรวจและคัดเลือกลักษณะไก่พื้นเมืองในพื้นที่ต่างๆ โดยเก็บข้อมูลของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ รวมไปถึงลักษณะภายนอกที่ปรากฏของไก่พื้นเมือง โดยการสุ่มเก็บข้อมูลจากจำนวนตัวอย่างของประชากรไก่ในพื้นที่ 10 พื้นที่ ได้แก่ 1) สายพันธุ์จากบ้านดง จ.แม่ฮ่องสอน 2) สายพันธุ์จาก อ.ลี้ จ.ลำพูน 3) สายพันธุ์จาก บ้านห้วยน้ำกิน อ.เวียงป่าเป้า จ. เชียงราย 4) สายพันธุ์จาก อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ 5) สายพันธุ์จาก บ้านหาดส้มบอย อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ 6) สายพันธุ์จากบ้านปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ 7) สายพันธุ์จากดอยอินทนนท์ จ. เชียงใหม่ 8) สายพันธุ์จากบ้านยังเมิน อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ 9) สายพันธุ์จาก จ.แม่ฮ่องสอน และ 10) สายพันธุ์จาก บ้านแม่สาบ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ โดยทำการคัดเลือกไก่พ่อพันธุ์ 1 ตัวต่อสาย และแม่พันธุ์ 5 ตัวต่อสาย รวมพ่อไก่ทั้งหมดจำนวน 10 ตัว และแม่พันธุ์ 50 ตัว ทำการเก็บข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในแต่ละพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมีอายุอยู่ระหว่าง 46-55 ปี มีรูปแบบ 2 รูปแบบ คือ การเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยและแบบปล่อยลาน อัตราส่วน ร้อยละ 65 และ 35 ตามลำดับ และเป้าหมายหลักในการเลี้ยงไก่สำหรับการบริโภคในครัวเรือน (ร้อยละ 98) และจากการเก็บข้อมูลไก่ 3 เดือน (มิถุนายน-สิงหาคม) พบว่า ไก่เริ่มผสมพันธุ์เมื่ออายุ 5 เดือน มีน้ำหนัก 1.0-1.5 กก. ในเพศผู้ และ 0.8-1.2 กก. ในเพศเมีย ลักษณะขนลำตัว คอ ปีก และหาง มีสีน้ำตาลแดง เหลือง ดำน้ำตาล ดำ และเขียว เป็นต้น ลักษณะหงอนจักร ตุ่มหูสีแดงและขาว แข้งมีสีเทาและดำ อัตราการให้ไข่ของแม่ไก่ เท่ากับ 522 ฟอง และอัตราการฟักออกของไข่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.97 เปอร์เซ็นต์

คำสำคัญ ไก่พื้นเมือง พื้นที่สูง